

USOS I PRÀCTIQUES SOCIALS I RELIGIOSOS DELS MORISCOS D'ASCÓ, BENISSANET I MIRAVET (1610)

Per Josep Serrano Daura

Presentem un document, en el qual els síndics de les Universitats d'Ascó, Benissanet i Miravet, relacionen els usos i pràctiques socials i religiosos, dels moriscos (cristians nous convertits) residents i pobladors de les seves viles i termes. L'objectiu, com ens indica, no és altre que el d'acreditar que són bons cristians, per tal d'evitar que siguin expulsats del Principat.

I. Antecedents

Els moriscos són els descendents d'aquells musulmans que resten a la ribera catalana de l'Ebre, després de la seva reconquesta pel comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV. Hem de recordar també que aquell comte vol assegurar la permanència de dita població, atorgant-li un privilegi (vers el 1153) pel qual se li garanteix la seva seguretat i el lliure trànsit, personal i de béns; la seva pròpia organització político-comunitària, amb les seves autoritats locals, de govern i judicials; l'ús de la seva llengua i la pràctica de la seva religió, amb les seves mesquites (1).

A grans trets, podem dir que aquella població conviu, més o menys pacíficament, amb la cristiana. Cal tenir en compte també, que a Ascó, Benissanet i Miravet, fins a la darrerria del s. XV, els seus habitants són tots, o majoritàriament, moriscos, a diferència d'altres indrets de la Ribera, on coneixem també la seva existència, però amb un contingent més alt de pobladors cristians (2).

És a la primeria del s. XVI, quan la Corona força, o almenys ho intenta, la conversió d'aquella població, a causa d'interessos diversos, però fonamentalment polítics. Això no obstant, no es donen a les viles de l'actual Ribera d'Ebre, amb població sarraïna, els conflictes que es produeixen, per exemple, als veïns Regnes de la Corona d'Aragó (3).

En qualsevol cas, sembla poder-se afirmar que els sarraïns d'Ascó, Benissanet i Miravet, tots o quasi tots, s'han cristianitzat entre els anys 1509 i 1510 (4).

Ja convertits, en el cas d'Ascó, aquells moriscos continuen vivint separats dels cristians vells, amb la seva pròpia organització comunitària, amb els antics privilegis, drets i deures dels seus avantpassats. Fins que al 1595, ambdues Universitats decideixen fusionar-se i convertir-se en una de sola. A Benissanet i Miravet no es donarà aquesta duplicitat organitzativa i comunitària, ja que en un document del 1509 ja es parla de "*olim aljama*", l'antiga Universitat dels sarraïns (5).

Malgrat tot, a la segona meitat del s. XVI, se succeeixen una sèrie d'esdeveniments internacionals (guerres amb els turcs), els quals incideixen en la població morisca dels regnes peninsulars. Es tem el seu aixecament, hi ha revoltes (sobretot a l'Aragó i València), fins que l'any 1610, el rei ordena, en sengles ordres, l'expulsió dels moriscos aragonesos, valencians i catalans.

Concretament, l'ordre que afecta als catalans és del 17 d'abril del 1610, publicat el 29 de maig següent (6).

I és, doncs, en la fase prèvia de determinació de quins moriscos havien de ser expulsats, quan es procediria a l'elaboració i presentació d'aquesta mena de memorial, en què consisteix el document que presentem, i en què es recullen 41 apartats o declaracions sobre el comportament social i religiós dels d'Ascó, Benissanet i Miravet.

Efectivament, no tots els moriscos de les viles i llocs de la Ribera d'Ebre són expulsats; solament aquells, que no tenen bona fama i reputació com a cristians. En definitiva, s'acaba expulsant a quasi bé tots els d'Ascó, Benissanet i Miravet, restant totes tres viles pràcticament despoblades (7).

II. Contingut del document

En primer lloc, hem de dir que no coneixem la data exacta del document que publiquem, bé que una mà anònima escrigué al seu marge esquerre "1680", xifra acompanyada d'un interrogant. Per la nostra part, creiem que la data d'aquest escrit és la del 1610.

Dues són les raons que ens duen a aquesta conclusió, partint sempre del mateix text:

1) En el seu apartat segon, s'indica que a Ascó hi ha, en dit moment, "*ducientas casas*" de cristians nous. Aquest extrem coincideix quasi bé amb un testimoni que ens dona el propi comanador d'Ascó uns anys després, el 1619 (8).

2) Reforça més la nostra tesi l'afirmació, recollida en l'apartat 23, la qual recorda que des de fa quinze anys existeix en dites viles (es refereix a les tres -?-) una única Universitat, havent-se unit les anteriors, és a dir, la dels cristians nous i la dels cristians vells. Per la nostra part, almenys pel que fa a Ascó, com hem dit més amunt, efectivament, el 1595 s'uneixen les Universitats de cristians nous i vells d'Ascó, constituint-se una de sola (9).

En tot cas, hem d'advertir que el document, com en ell mateix s'indica (apartat 24), es refereix a viles amb població majoritàriament morisca, i que és aquesta població la que ocupa més càrrecs del govern local. Sense oblidar que està redactat pels seus síndics (representants o procuradors de les respectives Universitats).

Cal dir, d'altra banda, que els informes que conté aquell document es contradiuen considerablement amb altres elaborats pel bisbe de Tortosa el 1615, en què, referint-se als expulsats, assenyala que, justament, els d'Ascó, Benissanet i Miravet són els que gaudien de pitjor fama, d'entre tots els de la ribera catalana de l'Ebre (10).

Passant ja al document, diguem, en primer lloc, que recull dades generals sobre els moriscos de totes tres viles; i també altres concretes de cadascuna d'elles. En conjunt, podem dir que ens aporta dades interessants sobre usos socials i religiosos, els quals poden tenir-se en compte respecte a tota la població, i no solament quant a la morisca.

a) Aspectes comuns, que es declaren

-Els moriscos de totes tres viles parlen en català i vesteixen a "*la catalana*" (apartats 3 i 4).

-Tots ells poden dur armes (ap. 5) (11).

-A cada vila hi ha un mestre encarregat d'ensenyar a "*los muchachos*" la doctrina cristiana, i també a llegir i escriure (ap. 28).

-Mai han permès que s'instal·lés cap cristià nou provinent de l'Aragó o de València (ap. 29) (12).

-Tenen i mantenen uns hospicis i hospitals pels viatgers i pels pobres (ap. 36).

-Sempre han col·laborat, econòmicament, en les guerres dels predecessors "*del rey nuestro señor*" (ap. 41).

-En l'àmbit religiós, tots ells assisteixen als oficis religiosos, rebent la comunió; per Quaresma tenen un religiós, exclusivament per predicar i confessar; funden misses per a difunts; tenen fundades "*causas pias*", per poder dotar noies òrfes; han fundat confraries de la Mare de Déu del Roser, i tots en són membres; mantenen, "*a costa comun*" les esglésies i sagristies de cada vila; celebren festes religioses, les "*de obligació*" i també, en especial, les dels sants Miquel del mes de maig, Roc, Ramon, Bàrbara i altres; organitzen moltes processons en temps de "*esterilidad*", o actes religiosos en temps de "*tempestades*"; que en dites viles es predica cada any la "*Cruçada*", justament contra els sarraïns, venent-se moltes butlles per a guanyar indulgències; que mai ningú d'ells ha estat castigat per la Inquisició; són molt caritatius, en general, vers els pobres; que tots moren com a bons cristians, referint-se també als ajusticiats; acompanyen el viàtic, quan es duu la comunió a algun malalt, amb candeles enceses; quan s'alça el Sant Sacrament en la celebració de la missa, els diumenges i dies de

feita, encenen "achas de cera", i sempre "se tañe" una campana en la missa conventual, en l'acte de l'Angelus al matí i a la tarda, i també a la nit per les ànimes del purgatori (ap. 6, 7, 8, 9, 10, 20, 22, 23, 25, 26, 30, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39 i 40).

b) Sobre fets concrets de cada vila.

-D'Ascó:

Respecte d'Ascó, d'on potser es dóna el cas que hi ha més notícies particulars, es diu, en primer lloc, que hi ha unes 200 cases de cristians nous, i una trentena de cristians vells, molt barrejats entre ells (ap.2).

ASCÓ

A més de la confraria de la Mare de Déu del Roser, n'havien fundat altres dues: la del Santíssim Nom de Jesús i altra dita de la Mare de Déu, totes elles amb les seves capelles, ornaments religiosos i tabernacles (ap. 10).

Talment s'assenyala que cada primer diumenge de mes es fa una processó amb la Mare de Déu del Roser; i el segon diumenge, una altra per la confraria del Santíssim Nom de Jesús (ap. 11).

També s'indica que els cristians nous han engrandit l'església parroquial, amb un cost de 5.000 lliures; i han construït un retaule amb sagrari, valorat en 1.200 ducats, a més d'haver adquirit molts ornaments per "*mucho precio*" (aps. 12, 13 i 14).

Així mateix, es diu que a Ascó se celebra una festa major, cada any pel mes de setembre, en honor del patró de la vila, sant Miquel (ap. 19). D'altra banda, es recull la tradicional processó a l'ermita de sant Miquel, per la festa del sant al mes de maig; com altra que es feia la segona setmana després de la Pasqua de Resurrecció, a altra ermita dita de santa Magdarena, situada a "*dos leguas grandes de dicha villa,.. en un desierto*" (ap. 21) (13).

Per últim, s'assenyala que a Ascó tenen "*quatro achas*" de cera per a les festes ordinàries, i vuit per a les principals, les quals s'encenen en el moment d'aixecar Déu durant la celebració de la missa (ap. 34).

-De Benissanet i Miravet

En primer lloc, es fa referència que a dites viles hi ha unes 200 cases de cristians nous, sense dir res dels cristians vells, els quals, però, s'hi haurien barrejat (ap. 1) (14).

També es declara que són els cristians nous els que van costejar la construcció, en totes dues viles, de les seves esglésies parroquials. El cost fou, en cada vila, d'uns 3.000 ducats (ap. 15 i 16).

S'afegeix que en cada vila celebren una festa major, per la diada del seu patró, sant Joan Baptista (ap. 19).

NOTES

(1) Aquest privilegi fou publicat per FONT RIUS, Josep M., **La Carta de Seguridad de Ramon Berenguer IV a las Morerías de Ascó y Ribera de Ebro**, a "Homenaje a don José María de Lacarra de Miquel en su jubilación del profesorado", Estudios Medievales, Saragossa (1977), vol I, pàgs. 261 a 283. Una traducció catalana del document la publica BIARNÉS BIARNÉS, C. **La implantació de l'Orde del Temple a la Ribera d'Ebre (1148-1210)**, Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre (1986), pàgs. 47 a 50.

El document, però, no es refereix als sarraïns de Miravet i Benissanet. Expressament al·ludeix als d'Ascó, Flix, Móra, Garcia, Margalef i Castelló (lloc de Tivissa) i Tivissa. La raó pot trobar-se en què, en el moment de l'atorgament

de dita Carta, aquelles viles ja pertanyien al Temple, i el comte no hi exerceix la senyoria directe (SERRANO DAURA, I. **Notes sobre els moriscos als dominis hospitalers de la Ribera d'Ebre**, pàg. 14, en premsa).

(2) També a Flix, Riba-roja, Vinebre, Garcia, Móra i Tivissa roman una població sarraïna, en més o menys percentatge respecte a la cristiana, oscil·lant aquella, el 1497, entre el 29,50 i el 55 per 100, com a màxim. En canvi, a Ascó els sarraïns equivalen a un 80 per 100, i a Miravet un 97 per 100 (vid. SERRANO, ob. cit. pàg. 3).

(3) SERRANO, ob. cit., pàgs. 22 i ss.

(4) SERRANO, ob. cit., pàgs. 4 i 5.

(5) Nota anterior.

(6) BIARNÉS BIARNÉS, C., **Els Moriscos a Catalunya. Documents inèdits**, Gràfiques Moncunill, Ascó (1981), pàg. 81.

(7) SERRANO, ob. cit. pàgs. 25 i ss.

(8) En una concordia establerta amb els creditors de la Universitat d'Ascó l'any 1619, el comanador assenyala que, de dita vila, foren expulsades unes 250 cases de moriscos i solament en restaren 30 de cristians vells (Arxiu de la Corona d'Aragó -ACA-, Registre de Cancelleria núm. 4901, fol. 40).

(9) SERRANO, ob. cit. pàgs. 9 i ss.

(10) Efectivament, segons un informe del Bisbe de Tortosa del 1615, els moriscos d'aquestes viles no gaudien de bona fama, i, concretament, a Benissanet cap obtingué llicència per a restar-hi (ACA, Consell d'Aragó, lligall 270, publicat per BIARNÉS, ob. cit. pàgs. 129 a 138).

La mateixa opinió negativa, general sobre tots els moriscos, inclosos aquells els quals foren autoritzats a restar, després de la publicació de l'orde reial del 1610, l'expressa successivament el castellà hospitaler d'Amposta en sengles escrits seus del 1611 al 1617 (SERRANO, ob. cit. pàgs. 25 i 26).

(11) És tracta d'un dels beneficis atorgats per Ramon Berenguer IV, després de la reconquesta, als sarraïns de la ribera de l'Ebre (nota 1).

(12) Els moriscos d'Aragó i València s'havien rebel·lat, en diferents ocasions, contra les autoritats cristianes, i estaven sotmesos a grans controls, sobretot per la Inquisició (vegeu SERRANO, ob. cit. pàgs. 22 i ss.).

(13) Aquesta ermita de Santa Magdalena potser que sigui la de Berrús, atesa la distància que indica el document (sobre aquesta ermita, vegeu VENTOSA SERRA, E., **Esglésies singulars de la Terra Alta**, Institut d'Estudis Tarraco-nenses "Ramon Berenguer IV", Tarragona (1986), pàg. 23).

(14) En els documents o cartes de repoblació atorgades a Benissanet, el 1611, i a Miravet, el 1623, després de l'expulsió dels seus moriscos, hi figuren, en una i altra, cinc cristians vells antics pobladors de les mateixes (SERRANO, ob. cit. pàg. 36 i 37).

ANNEX

1610 (?)

Carta dels síndics de les Universitats d'Ascó, Benissanet i Miravet, adreçada a una autoritat del Principat (probablement el virrei), referint els costums i usos socials i religiosos dels moriscos cristians nous residents en dites viles, perquè la Corona reconsideri la seva possible expulsió del Principat. El document apareix com a inacabat, i segurament es tracti d'una còpia de l'original.

(A) Original, perdut.

B Trasllet inacabat, d'autor i data desconeguts, existent a l'Arxiu d'Història de la Ciutat de Barcelona (AHCB), Consellers XII, lligall 7 bis, document solt.

"Los sindicos de la Universidad de las villas de Azcon, Miravet y Benisanet y sus vecinos, por razon del justo miedo que tienen de ser expellidos de sus tierras, supplican a vuestra excelencia se sirva advertir lo siguiente:

(1) Primo, que en dichas villas de Miravet y Benisanet ay ducientas casas de nuevos convertidos, y entre ellas ay muchas en las quales se an mezclado cristianos viejos.

(2) Item, que en la villa de Azcon ay ducientas casas de nuevos convertidos, y hasta treinta de cristianos viejos, y muchas d'ellas estan mezcladas con cristianos viejos.

(3) Item, que los cristianos nuevos de dichas villas de Azcon, Miravet y Benisanet, todos hablan la lengua catalana, como los demas poblados de cristianos viejos de Cathalunya, sin que ninguno d'ellos hable ni sepa hablar lengua arabiga.

(4) Item, que los de dichas villas de Azcon, Miravet y Benisanet, ni hombres ni mugeres, no visten ni usan ropas o vestiduras a la morisca, sino a la catalana, como los pueblos vezinos viejos de dicho Principado.

(5) Item, que dichos hombres de dichas villas de Azcon, Miravet y Beniçanet goçan libertad de traer armas conforme los demas catalanes, en conformidad de ser cristianos y reputados por tales.

(6) Item, dichos hombres de Azcon, Miravet y Benisanet, como a tales cristianos goçan de la comunión y reciben el Santissimo Sacramento de la Eucaristia, desde la conversion aca, sin que se entienda haverlo negado jamas, ni que ayán dado occassion de escandalo.

(7) Item, en dichas villas y en qualquier d'ellas, cada año en la Quaresma, tienen conducido un religioso para predicar y confesar, pagando el salario la Universidad de dicha villa con mucho cuydado de tener siempre persona de sciencia y consciencia, y aun se advierte que en la villa de Miravet ay particular renta para este efecto.

(8) Item, en las yglesias parrochiales de dichas villas ay fundadas muchas missas perpetuas y aniversarios, cuia renta fundaron cristianos nuevos naturales de aquellas.

(9) Item, en dichas villas de Azcon y Miravet ay muchas causas pias para casar huerfanas, fundadas por cristianos nuevos diffunctos.

(10) Item, en las yglesias parrochiales de dichas villas, de muchos años a esta parte ay fundada la cofadria de Nuestra Señora del Rossario, con sus capillas y ornamentos y tabernaculos para las processiones, y renta particular para el sustento de dicha cofadria, sin las limosnas que antes cristianos viejos como nuevos, por el aumento de dicha cofadria cada dia con mucha devocion hacen. Y aun en la villa de Azcon, ay dos o tres cofadrias, la una del Santissimo Nombre de Jesus, y la otra de Nuestra Señora, las quales, a mas que tienen su capilla, ornamentos y tabernaculos, como las demas, con las muchas limosnas que los cristianos nuevos y viejos dan, se sustentan con la reverencia que deven con mucha lumenaria de cera.

(11) Item, cada primer domingo de mes hacen procession de Nuestra Señora del Rosario, y otra el segundo domingo, por la cofadria del Sanctissimo Nombre de Jesus, con mucho concurso por ser scritos todos en los libros de dichas cofadrias como a cofadres d'ellas.

(12) Item, de muchos años a esta parte an engrandecido la yglesia, fabricando una muy importante nevada (sic) y obra con sus capillas, de coste de mas de cinco mil libras.

(13) Item, en dicha villa de Azcon an fabricado en la yglesia parrochial d'ella, un retablo con un sacrario que ha costado mas de mil y ducientos ducados.

(14) Item, han hecho tambien a costa de la Universidad, muchos ornamentos en servicio de dicha yglesia, del culto divino, de coste de mucho precio.

(15) Item, en el lugar de Miravet, edificaron la yglesia parrochial, la qual ha sido de coste al pie de tres mil escudos, juntamente con la sacristia, y sacrario, y para sustento d'ella han consiguado una heredad, la qual renta cien escudos cada año.

(16) Item, el lugar de Benisanet ha hecho la yglesia parrochial toda nueva, con retablos y ornamentos, que es necesario para el culto divino, que cuesta passados de tres mil ducados.

(17) Item, la universidad de dichas villas, a costa comun mantiene las dichas yglesias y sacristias en todo lo necesario.

(18) Item, que dichas villas, que ademas de las fiestas de obligacion, guardan y celebran fiestas votivas como son san Miguel de mayo, san Roque, san Ramon, santa Barbara y otras.

(19) Item, se celebra en la villa de Azcon una fiesta mayor el día de san Miguel de setiembre, por ser patron de dicha villa, y otra en Miravet y Benisanet el día de san Juan Bautista, por ser patron y avogado de dichas villas.

(20) Item, dichas villas hazen muchas processiones extraordinarias en tiempo de esterilidad.

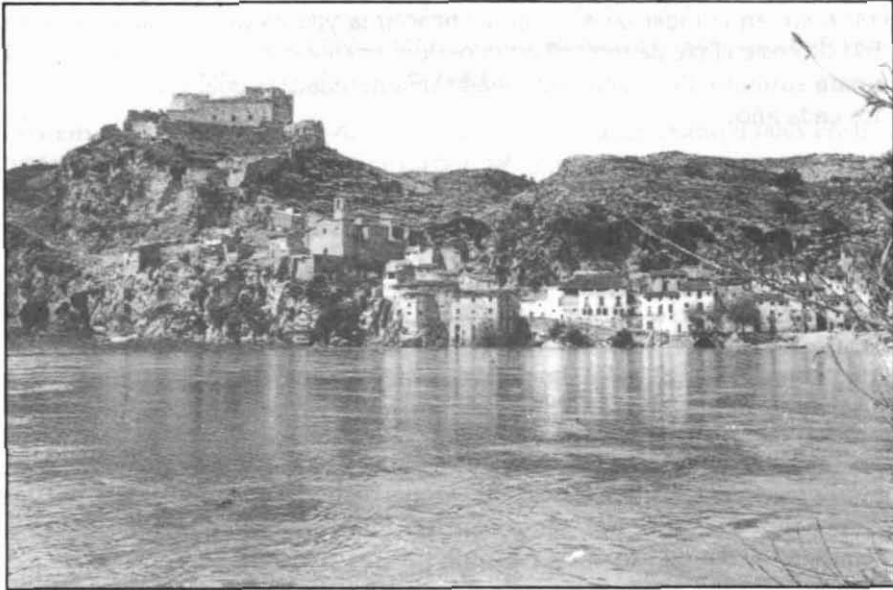
(21) Item, los de la villa de Azcon van cada año el dia de san Miguel de mayo, en procession a una hermita dicha san Miguel, que esta fuera de dicha villa; y otra en la segunda semana despues de Pasqua de Resurreccion, a la hermita de santa Magdalena, a dos leguas grandes de dicha villa de Azcon, que esta en un desierto, por voto hecho y se da limosna a todos los que se hallen alli.

(22) Item, los dichos cristianos nuevos acuden con devocion, sin fuerza y con grande concurso, a misas y otros officios divinos y a las procesiones, como qualesquier de los cristianos viejos circunvecinos suos.

(23) Item, en las yglesias de dichas villas se predica cada año la Cruçada y se despiden muchas bullas, en muy grande cantidad, y los dias de estacion acuden todos a ganar las indulgencias.

(24) Item, que de quinze años a esta parte se an unido las Universidades de christianos viejos y nuevos, de manera que oy no ay sino una Universidad y un gobierno, la mayor parte del qual es de christianos nuevos, como de antes avia dos Universidades y dos gobiernos.

(25) Item, que de dichas villas no se halla haver havido algún penitenciado por el Santo Officio de la Inquisicion, ni ay memoria de que tal cosa se aya jamas oido.

MIRAVET

(26) Item, que en los testamentos de los cristianos nuevos de dichas villas es muy ordinario dexarse missas y aniversarios perpetuos en sufragio de las almas; y gastan mucho en las obsequias y funerarias, siguiendo y guardando el ritu de la Yglesia Catolica Romana.

(27) Item, que en cada una de dichas villas ay su cimiterio para los diffunctos.

(28) Item, que en dichas villas y cada una d'ellas de tiempo antiguo y de tanto que no ay memoria de hombres en contrario, se mantiene y sustenta un maestro para enseñar a los muchachos la doctrina cristiana, y de leer y escribir.

(29) Item, que en la villa de Azcon y en dichas villas de Miravet y Benisanet no an gustado que habitasen ni poblasen en ellas nuevos convertidos de los de Aragon o Valencia, haciendo instancia con el juez ordinario por el señor temporal, para que los desterrase, lo que ha acontecido muchissimas veces.

(30) Item, los de dichas villas son liberales quando se allegan limosnas para cosas pias y de la yglesia, y otras cosas de devocion divina, aunque sean de fuera de dichas villas en sus tratos usan buena fe y buen trato.

(31) Item, que para la defension de los privilegios de dichas villas tienen comunidad, baylia y ajuntamiento con muchos pueblos de cristianos viejos y sus vecinos.

(32) Item, que en las yglesias parrochiales de dichas villas para quando se alça el Santissimo Sacramento en la misa, dan a todos los presentes candelas y cirios de cera para que adoren con luces en las manos.

(33) Item, que quando en dichas villas sale el viatico y ha de recibir el Santissimo Sacramento algun enfermo, acuden muchos a la yglesia y acompañan con candelas encendidas en las manos y con achas de cera.

(34) Item, que en las dichas villas, en los domingos y fiestas ordinarias al tiempo de alçar el Santissimo Sacramento del altar se encienden achas de cera; y, en particular, en la villa de Azcon tienen quatro achas para las fiestas ordinarias, y para las principales ocho, las quales gasta y sustenta la dicha Universidad de Azcon y confadrias d'ella.

(35) Item, los cristianos nuevos de dichas villas a tiempo de tempestades acuden todos a las yglesias a rogar a Dios, con luces en las manos y muchas lagrimas, confiando en la misericordia de Dios como fieles cristianos.

(36) Item, que las dichas villas mantienen y conservan sus ospitales para todos los pobres que pasan, sanos o enfermos, de qualquier condicion sean, dando buena limosna en particular a clerigos, peregrinos y estudiantes que tienen en cada una d'ellas señalado un hombre para el gobierno de dichos ospitales.

(37) Item, que en dichas villas se tiene particular cuydado en acudir a las necesidades de los pobres vergouçantes y a mas de lo que se allega con las limosnas de la llega que ordinariamente por ellos se hace tienen cuydado personas particulares de remediallas. Y, en la villa de Azcon, a mas de todo esto, cada un año por tiempo de Navidad y Pasqua, gasta la Universidad para este efecto mas de veinte ducados en honrra y gloria de Dios y de dar alegres fiestas.

(38) Item, en las yglesias de dichas villas se tañe una campana quando se alça Dios a la misa conventual y a la Avemaria de mañana y de tarde; y despues, de noche, para las almas del purgatorio. Y todas estas vezes que se tañe la campana, se arrodillan, y, con el sombrero en la mano, los hombres ruegan a Dios al uso de la Yglesia Catholica Romana.

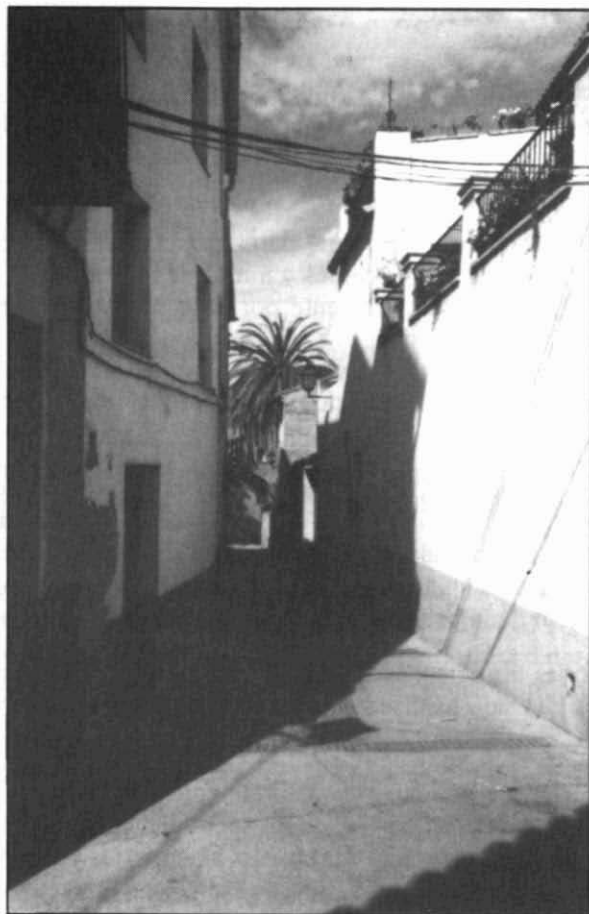
(39) Item, que todas las personas de dichas villas que por ocasion de haver cometido delitos han sido iusticiados todas ellas an muerto con mucha cristiandad.

(40) Item, que todos los que mueren naturalmente ansi en sus villas como fuera d'ellas, piden y mueren con todos los sacramentos y con muestras de mucha cristiandad y se ha visto morir alguno y hallarse la bulla de la Santa Cruçada cosida en el saio que llevaba.

(41) Item, que siempre que se an ofrecido guerras a los predecesores del rey

nuestro señor, assi por mar como por tierra, y en particular en la occassion de la guerra de Perpiñan, todos los cristianos nuevos se an ofrecido con sus personas y haciendas y con mucha fidelidad y puntualidad an servido a su magestad, pagando el sueldo a los soldados que para el dicho efecto lo tenían prevenidos. Por lo qual, les fueron concedidos muchos privilegios, gracias y prerrogativas por el rey don Jayme, concediendoles toda la seguridad de sus personas y bienes y licencia y facultad de traer qualesquier armas que tienen los demas cristianos viejos d'este Principado.

Por las cuales causas y razones dichos sindicos, humildemente supplican a vuestra excelencia les haga merced con su amparo, intercesion y favor sean conservados como hasta haora en sus casas, tierras y haciendas, para que con ellas puedan continuar, como desean, en el servicio de Dios, de su magestad y de vuestra excelencia".

BENISSANET